

het bestuur ernstig onderhouden om de Cerammers naar hun woonplaats terug te brengen en zich daarmee niet meer te bemoeien. Aangezien het bestuur meent dat die Cerammers zich, als werd bericht, al direct over hun behandeling ontevreden hadden betoond en dat deze vorst veel te bars is om nieuwe onderdanen te winnen, zal dat wel succes hebben. De vacante plaats van gugugu, of rijksbestuurder, van het rijk van Ternate, zoals vermeld in de brief van eind december 1760, is door de vorst vervuld met de hukum Hairoen. Het bestuur acht hem ervaren en heeft goede verwachtingen van hem. Deze benoeming en die van twee nieuwe sengadji's van Makéan en Tahaui zijn goedgekeurd. Over de aanspraak van de vorst van Attingola op rsd 800 is het bericht ontvangen dat [fol. 560] hij aan de oud-gouverneur Abraham Abeleven twee slaven en twee degens met gouden gevesten had gegeven, aan de bij hem geplaatste sergeant enige gouden knopen en aan de beide tolken een slaaf en wat stofgoud. Dat de geschatte waarde van rsd 300 vrij veel verschilt van de pretentie door de vorst van het vorige jaar van rsd 800 aan twee niet bij name genoemde gouverneurs zou zijn gegeven, is als kennisgeving aanvaard. Het bestuur gelooft dat hij zo wil ontkomen aan de levering van acht kwartodienstplichtigen, zoals bij artikel 20 van het contract van 20 mei 1757 gesloten met Abeleven is overeengekomen. Hieruit blijkt hoe gevaarlijk het voor een oppassend bestuurder is om geschenken aan te nemen. Er zijn twee inlandse christen vissers van Busuanga, dat onder Manilla ressorteert, die door storm naar de westkust van Magindanao waren gedreven en door volk van de koning van Ternate waren opgepakt, naar Batavia gezonden. Daar ze geen kwaad hadden gedaan, noch dat van plan waren geweest, zijn ze vrijgelaten. Uit de ondervraging van drie andere inlanders, [fol. 561] die wegens medeplichtigheid aan het Limbunuse verraad naar Batavia zijn gezonden, bleek dat zij de ons tot nu goedgezinde koning van Gorontalo Mono Arfa ervan beschuldigden indirect aan die opstand te hebben deelgenomen. Tegen de betrouwbaarheid van deze beschuldiging is in te brengen dat de beschuldigers juist door die koning wegens medeplichtigheid waren uitgeleverd en dus uit wraak kunnen handelen. Het is evenwel juist dat het bestuur de resident te Gorontalo heeft bevolen om de koning in de gaten te houden. Deze kan wegens de harde maatregelen van het vorige bestuur wraakzuchtig zijn en toentertijd het spoor bijster zijn geweest. Doordat de resident te Gorontalo zo onvoorzichtig was de verkleining van de post te Parigi aan de koningen bekend te maken en deze er tegen protesteerden, is deze nog niet geheel uitgevoerd. [fol. 562] Het bestuur heeft aangevoerd dat voor een ontvangst van 50 à 60 realen goud per jaar, en omdat dit volk voor een andere expeditie nodig is, het toch begrijpelijk was dat er daar niet zoveel bezetting kon worden aangehouden. Het bestuur vernam dat de koningen geen volk naar de goudmijnen hadden gezonden, omdat zij dagelijks tegen de rovers zouden moeten waken. Het is in de brief van eind december 1759 reeds gemachtigd om die post, zoals het voorstelt, geheel op te breken.)

Volgens berigt van den Manados resident hadde zig aldaar in het vaarwater 40 The-dongse roofvaartuigen vertoont, die, zo op Amoerang en Donowanka, als in Banka, aan de stranden 34 's Compagnies onderhorigen, waaronder een te Amoerang bescheyden zoldaat, gerooft en vervoert hadden, neevens 2 hoekums en 2 capitains. Wanneer wij nu daar bijvoegen de aanstoot die Kullabessij, eerst van de Papoes, vermengt met die van Maba, Weda en Patani, en naderhand van de 28 groote en diverse kleyne Papoese vaartui-gen, voorwaards gemelt, geleeden heeft, dan vinden wij reden om die toenemende strope-rijen zeer te dugten. Wenschelijk ware het dierhalven dat wij door de goedheid Uwer Ed. Hoogagtb. in staat gesteld wierde om, wat beter als tot hiertoe te kunnen doen, doorstaan het noodzakelijk werk der bekruijsingen. Temeer uit het, bij Ternaatse resolutie van 11 september 1760 g'insereerd, rapport van den gezagvoerder van de barcq Nassau, die door de ministers langs Halmaherra en de verdere aangrenzende specerij eylanden uytgezonden was, en bijzonderlijk uit de op zeker eyland, Pisang genaamt, ontwaarde nootenboomen derzelver nuttigheid blijkt.

Fol. 562v-563r.

(Daarom is het betreurenswaardig dat onder schepen en vaartuigen wordt gerappor-